

14. apríl 2015

Lepšie zamestnávať priemerného zamestnanca, než ním byť

Porovnanie zaťaženia práce na Slovensku a v krajinách OECD (Taxing Wages)

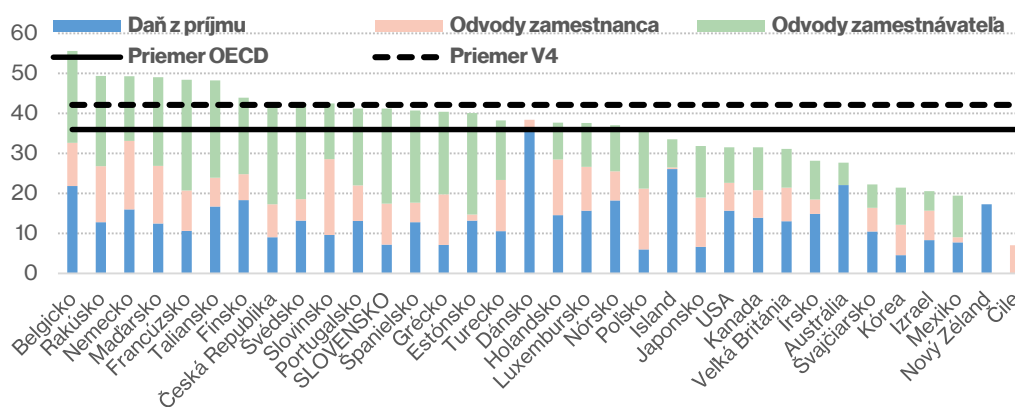
Ján Remeta

Napriek všeobecným odporúčaniam renomovaných inštitúcií¹ o optimálnom daňovom mixe daňové zaťaženie práce v krajinách OECD kontinuálne rastie. Za posledné štyri roky vzrástlo priemerné daňové zaťaženie práce v OECD na úroveň 36%². Slovensko sa trendom vyspelých krajín nevymyká. V roku 2014 odviezol priemerný zamestnanec³ na Slovensku na daniach a odvodoch z nákladov práce, ktoré zahŕňajú hrubú mzdu a odvody zamestnávateľa, približne 41%. Daňové zaťaženie práce zamestnancov na Slovensku sa tak v porovnaní s rokom 2013 nezmenilo. Je vyššie ako v priemere krajín OECD, ale nižšie než v okolitých krajinách s výnimkou Poľska. Napriek odvodovému zaťaženiu sú náklady práce na priemerného slovenského zamestnanca jedny z najnižších, nielen v rámci OECD, ale aj medzi krajinami V4.

Priemerný Slovák platí nadpriemer

Daňové zaťaženie práce v krajinách OECD počas posledných štyroch rokov kontinuálne rástlo až na úroveň 36% v roku 2014. Hlavným dôvodom tohto nárastu bol rast daní platených z miezd, menej rast odvodov. Najvyšší medziročný rast zaťaženia zaznamenali zamestnanci v Írsku, ktorým medziročne ukrojilo z nákladov práce navyše 1,1 percentuálneho bodu (p. b.). Naopak najvýraznejší pokles zaťaženia a tým najvyšší rast čistých miezd zaznamenali zamestnanci v Grécku (1,2 p. b.). Najvyššie zdanenie práce v roku 2014 znášali belgickí (55,6%) a rakúski (49,4%) zamestnanci. Na opačnom konci spektra bolo zdanenie práce v Čile a na Novom Zélande, kde dosiahlo 7% resp. 17,2%. **Slovenský daňový klin⁴ dosiahol v roku 2014 úroveň 41,2%.**

Graf 1: Zaťaženie práce jednotlivca (% nákladov práce) v OECD v roku 2014



Zdroj: OECD, Taxing Wages

Nie je daň, ako daň...

V porovnaní s rokom 2010 daňovo-odvodové zaťaženie zamestnanca s priemernou mzdou na Slovensku vzrástlo o 3,4 p. b. na úroveň 41,2% v roku 2014. Daňový klin rástol podobne ako

¹ OECD, EK, MMF

² Pravidelná publikácia OECD „Taxing Wages“ prezentuje detailný pohľad na medzinárodne porovnateľné informácie o daňovo – odvodovom zaťažení práce v rámci OECD krajín, jej štruktúre a vplyv na čistý príjem domácností. OECD (2015), TaxingWages 2015, OECD Publishing, Paris.

³ Jednotlivec s priemernou mzdou

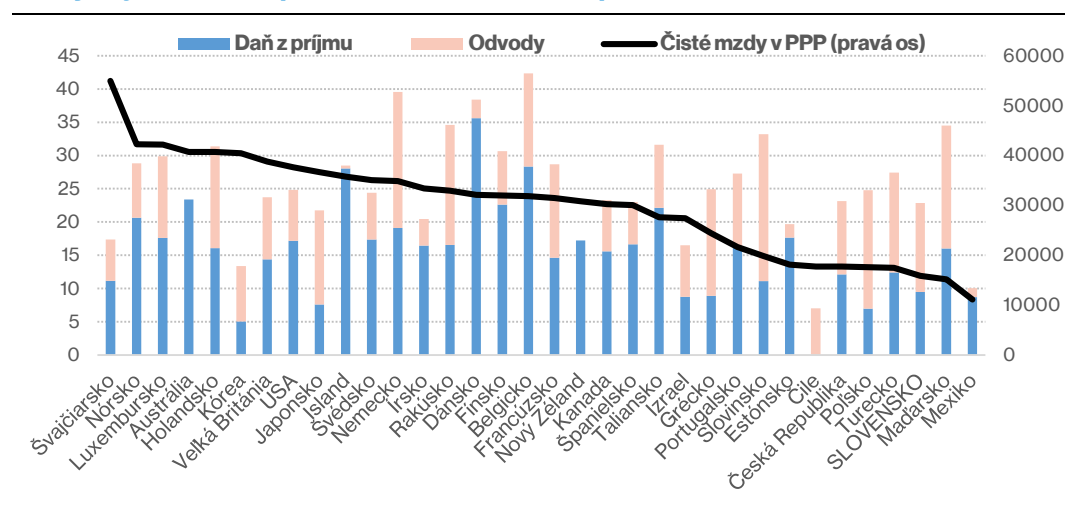
⁴ Daňový klin (tax wedge) vyjadruje rozdiel medzi celkovými nákladmi práce zamestnávateľa a čistou mzdou vyplatenou zamestnancovi „na ruku“. Počíta sa ako suma odvodov na sociálne zabezpečenie platených zamestnancami ako aj zamestnávateľmi a dane z príjmu, ktorá sa zníži o rodinné príspevky (napr. o daňový bonus na dieťa), pričom je vyjadrený v percentách celkových nákladov práce zamestnávateľa

v ostatných krajinách OECD. Hlavným faktorom jeho nárastu však nebol skutočný rast zdanenia práce na Slovensku, ale **metodická otázka zaznamenávania povinných platieb dôchodkového sporenia (platieb do II. piliera)**, ktoré sa nepovažujú za daň pre účely kalkulácie daňového klinu. Paradoxne tak bez zmeny čistého disponibilného príjmu zamestnanca dochádza pri zmene výšky sadzby do II. piliera k zmene daňového zaťaženia. K tejto situácii došlo aj na Slovensku, keď zníženie výšky príspevku do II. piliera (z 9% na 4%) zvýšilo daňové zaťaženie vyjadrené prostredníctvom daňového klinu bez toho, aby sa zmenil čistý príjem zamestnanca. Skutočné zaťaženie zamestnancov na Slovensku (ako aj v iných krajinách so súkromnými dôchodkovými piliermi) je tak ešte o čosi vyššie. Ak by sme pokladali platby do II. piliera za štandardné solidárne odvody, zaťaženie na Slovensku by vzrástlo až na 42,9%. Abstrahovaním od týchto metodických nuáns zistíme, **daňové zaťaženie miezd na Slovensku medzi rokmi 2010 a 2014 vzrástlo o 1,1 p. b.** To kopíruje aj rast priemerného zdanenia práce v OECD v sledovanom období.

Za rovnakú mzdu,
rozdielna muzika

Čistá mzda slovenského zamestnanca s priemerným príjmom je v rámci OECD jednou z najnižších. Porovnaním prepočtu priemerných hrubých miezd na priemerné hrubé mzdy v parite kúpnej sily v USD a zaťaženia miezd (suma daní a odvodov zamestnanca na priemernej mzde) môžeme zistiť kúpyschopnosť zamestnancov. Najviac si za svoju priemernú mzdu vie v konečnom dôsledku dovoliť zamestnanec vo Švajčiarsku a Nórsku. Zaťaženie mzdy na Slovensku je síce desiate najnižšie, no pri pohľade na jej kúpyschopnosť sa zaraduje až na chvost krajín OECD (Graf 2).

Graf 2: Dane a odvody zamestnanca v OECD v roku 2014 (% hrubej mzdy v PPP) a čisté mzdy na jednotlivca s priemernou mzdou v USD (práva os)

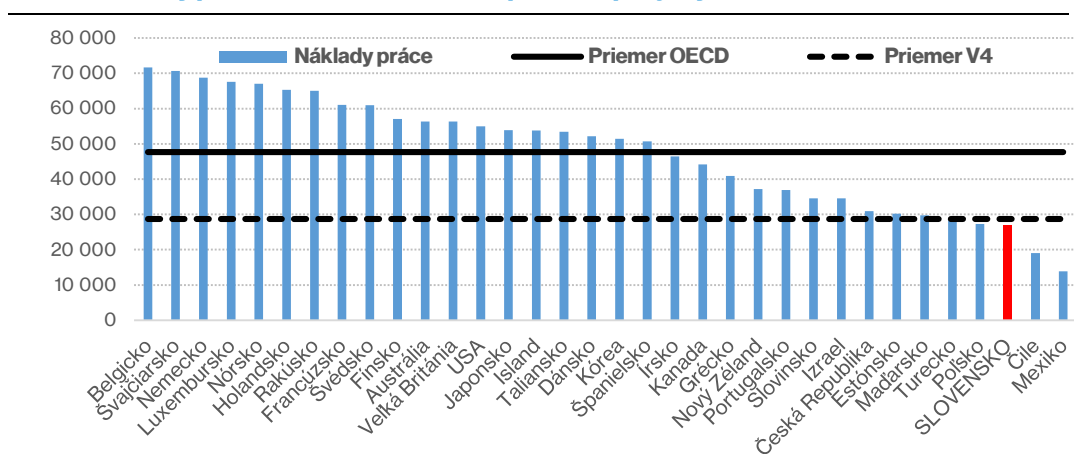


Zdroj: OECD, Taxing Wages

Náklady práce na
zamestnanca
s priemernou mzdou sú
jedny z najnižších

Výška odvodového zaťaženia a s tým súvisiace náklady práce sú na Slovensku medzi odbornou verejnosťou dlhodobo diskutovanou témou. Vysoké náklady práce vyvolané relatívne vysokými odvodovými povinnosťami zamestnávateľov vytlačujú zamestnancov, obzvlášť nízkopríjmových, mimo trhu práce. Porovnanie nákladov práce na úrovni priemernej mzdy, ktoré pravidelne realizuje OECD však poodhaľuje, že **náklady práce na úrovni priemernej mzdy nie sú akútnym problémom slovenského trhu práce.** Napriek tomu, že slovenskí zamestnávateľia znášajú veľkú časť nákladov práce vo forme vysokých odvodov (asi 24%), ich **celkové náklady práce v absolútnej výške prepočítané v parite kúpnej sily sú tretie najnižšie v OECD a zároveň najnižšie aj spomedzi okolitých krajín V4.** Uvedená skutočnosť podporuje návrh neznižovať zaťaženie práce plošne, ale len cielene pre nízkopríjmových zamestnancov, kde je náš problém vypuklejší (viac v našom [komentári](#) k odvodovej úľave v zdravotnom poistení, ktorá platí od začiatku roka 2015).

Graf 3: Náklady práce v roku 2014 v USD v parite kúpnej sily



Zdroj: OECD, Taxing Wages

Viac o daňovo-odvodovom zaťažení práce sa dočítate v najnovšej publikácii OECD Taxing Wages, na ktorej príprave sa už tradične zúčastnil aj IFP. Všetko podstatné k tejto téme nájdete na stránkach [OECD](#).

Materiál prezentuje názory autora a Inštitútu finančnej politiky, ktoré nemusia nevyhnutne odzrkadľovať oficiálne názory Ministerstva financií SR. Cieľom publikovania komentárov Inštitútu finančnej politiky (IFP) je podnecovať a zlepšovať odbornú a verejnú diskusiu na aktuálne ekonomické témy. Citácie textu by sa preto mali odkazovať na IFP (a nie MF SR), ako autora týchto názorov.